

Reykjavík, 5. október 2026
VEL26080045

MINNISBLAÐ

Viðtakandi: Velferðarráð

Sendandi: Rannveig Einarsdóttir, sviðstjóri velferðarsviðs

Efni: Greining á kostnaðarþróun skammtímadvala

Forsaga:

Á fundi velferðarráðs 2. september 2026 var samþykkt svohljóðandi tillaga fulltrúa Sjálfstæðisflokksins, Viðreisnar og Framsóknarflokksins um greiningu á kostnaðarþróun skammtímadvala:

Lagt er til að velferðarsvið greini kostnaðarþróun skammtímadvala og kanni hvort tækifæri séu til að haga rekstri þeirra með hagkvæmari hætti á komandi árum.

Tillögunni fylgdi svohljóðandi greinargerð:

Reykjavíkurborg rekur sex skammtímadvalir fyrir fötluð börn og ungmenni en heildarkostnaður þessara úrræða tvöfaldaðist frá árinu 2019. Kostnaðaraukningin skýrist því einkum af hækkun launakostnaðar og húsnæðisleigu auk þess sem fullorðnir einstaklingar sem bíða eftir varanlegri búsetu hafa þurft að nýta sér rými í skammtímadvölum. Nauðsynlegt er að kanna tækifæri til að bregðast við þessum áskorunum og gera áætlun fyrir næstu ár.

Greining á kostnaðarþróun skammtímadvala

Skammtímadvöl er lögbundið þjónustuúrræði fyrir fötluð börn og ungmenni sem hafa mikla umönnunar- og stuðningsþörf. Samkvæmt 17. gr. laga nr. 38/2018, um þjónustu við fatlað fólk með langvarandi stuðningsþarfir, eiga fötluð börn og ungmenni rétt á skammtímadvöl utan heimilis þegar þörf krefur. Úrræðið hefur mikilvægu hlutverki að gegna, bæði við að veita börnum viðeigandi stuðning og þjónustu og við að styðja foreldra og fjölskyldur við að sinna umfangsmikilli umönnun til lengri tíma.

Reykjavíkurborg tók við rekstri skammtímadvala árið 2011 í tengslum við yfirfærslu málaflokks fatlaðs fólks frá ríki til sveitarfélaga. Frá þeim tíma hefur orðið veruleg breyting á samsetningu notendahópsins. Þjónustupörf hefur aukist og er í dag í ríkari mæli um að ræða börn með flóknar og samsettar fatlanir, þroskahömlun og umfangsmiklar stuðnings- og umönnunarþarfir. Þróunin hefur því falist í flóknari stuðningsþörfum barna og þjónusta skammtímadvalir í dag þann hóp barna sem hafa umfangsmestu stuðningsþarfirnar.

Reykjavík

Aukin þjónustupörf hefur bein áhrif á mönnun og rekstrarkostnað. Í 8. gr. reglugerðar nr. 1037/2018 er kveðið á um að, að minnsta kosti einn starfsmaður með fagmenntun skuli vera til staðar á vökutíma barns. Þetta er lágmarksviðmið sem endurspeglar ekki raunverulega mönnunarpörf þeirra barna sem nú nýta þjónustuna. Þegar um er að ræða börn með flóknar og miklar stuðningsþarfir getur slík lágmarksmönnun verið ófullnægjandi til að tryggja öryggi og faglega þjónustu. Mönnun þarf því að taka mið af raunverulegum stuðningsþörfum notenda og gera þarf ráð fyrir nægilegu svigrúmi til að ráða fagfólk með viðeigandi þekkingu og reynslu.

Skammtímadvalir eru jafnframt mikilvægur hluti af heildstæðri þjónustukeðju. Þær eru ekki einungis þjónusta við barnið heldur einnig mikilvægur stuðningur við foreldra og geta gert þeim kleift að halda áfram að sinna barni sínu á heimili fjölskyldunnar. Öflug og fagleg skammtímadvalarþjónusta getur þannig dregið úr álagi á foreldra, stutt við stöðugleika fjölskyldunnar og stuðlað að því að börn með umfangsmiklar stuðningsþarfir geti búið lengur á heimili foreldra sinna en ella. Þar sem alla jafna er um að ræða börn og ungmenni sem eru í þörf fyrir aðgæslu og umönnun allan sólarhringinn getur skammtímadvöl dregið úr líkum á að börn sem nýta skammtímadvöl þurfi á búsetuþjónustu á heimili fyrir börn að halda.

Jafnframt þarf að tryggja samfellu í þjónustu þegar börn ná 18 ára aldri til að koma í veg fyrir að skammtímadvöl verði biðúrræði eftir fullorðinsþjónustu. Í dag eru 30 einstaklingar, 18 ára og eldri, í skammtímadvöl og bíða eftir viðeigandi búsetuþjónustu. Heildarfjöldi notenda var 118 árið 2025. Það undirstrikar mikilvægi þess að lögð sé áhersla á samfellda þjónustukeðju frá barnaþjónustu yfir í fullorðinsþjónustu og að undirbúningur að flutningi hefjist tímanlega.

Við mat á kostnaði og hagkvæmni skammtímadvala þarf því að horfa til heildarinnar. Meta þarf kostnað í samhengi við raunverulega stuðningsþörf, mönnun, fjölda dvalardaga, húsnæðis- og launakostnað og þróun notendahópsins. Jafnframt þarf að meta áhrif skammtímadvala á heildarkostnað þjónustukeðjunnar, þar sem öflug skammtímadvalarþjónusta getur dregið úr eða seinkað þörf fyrir umfangsmeiri búsetuþjónustu.

Markmiðið þarf því að vera að tryggja sjálfbæran og hagkvæman rekstur skammtímadvala án þess að dregið sé úr öryggi eða nauðsynlegri þjónustu við börn með umfangsmiklar stuðningsþarfir. Kostnaðarmat þarf að byggjast á raunverulegri þjónustupörf og þróun notendahópsins, en jafnframt þarf að horfa til skammtímadvala sem fjárfestingar í fjölskyldumiðaðri þjónustu og sem mikilvægs þáttar í því að tryggja samfellu og hagkvæmni í þjónustukerfinu til lengri tíma.

Fjöldi notenda eftir úrræðum	2022	2023	2024	2025
Skammtímadvalir samtals m.t.t. skörunar á milli skammtímadvala	115	107	108	118
Ársskýrslutölur f. skammtímadvalir og heimili fyrir börn	149*	150**	118	122

Í töflunni hér að ofan eru upplýsingar um fjölda notenda í skammtímadvölum 2022-2025. Tekið er tillit til skörunar þ.e. þegar barn flyst á milli skammtímadvala innan sama árs, þá er það bara talið einu sinni. Neðri dálkur sýnir ársskýrslutölur um fjölda notenda í skammtímadvölum og heimilum fyrir börn. Þær tölur eru ekki samanburðarhæfar á milli

ára vegna ólíkra skilgreininga á milli ára, þar sem á árinu 2022* var Helgarsmiðja talin með og á árinu 2023** var SkaHm inni. Á árunum 2024 og 2025 sýnir talan einungis skammtímadvalir og heimili fyrir börn.

Það er óveruleg aukning á milli ára um fjölda notenda í skammtímadvölum þegar búið er að taka tillit til skörunar, þar sem fjöldi notenda eru 118 á árinu 2025.

Skammtímadvalir	2022	2023	2024	2025	2026*
Launakostnaður	1.093.058.586	1.204.314.844	1.200.858.227	1.288.799.764	1.356.041.358
Húsaleiga	76.927.463	78.931.006	85.696.112	89.292.187	92.410.216
Annar kostnaður	58.903.648	72.870.072	84.623.825	89.866.371	107.234.634
Samtals kostnaður	1.228.889.697	1.356.115.922	1.371.178.164	1.467.958.322	1.555.686.207

*kostnaður fyrstu 6 mánuði ársins tvöfaldaðir (áætlun).

Áætlaður heildarkostnaður á árinu 2026, m.v. fyrstu sex mánuði er 1.556 milljónir króna og hefur aukist um 27% frá árinu 2022. Verðlagshækkun á þessu tímabili er um 23%.

Launakostnaður hefur aukist um 263 milljónir kr. frá árinu 2022, sem er eðlileg launapróun á þessu tímabili. Húsaleiga hefur aukist um 15 milljónir kr. sem er ekki óeðlileg hækkun á þessu tímabili. Annar kostnaður hefur aukist um 48 m.kr. sem er veruleg aukning frá árinu 2022. Um er að ræða meðal annars kostnað vegna viðhalds húsnæðis, tölvukostnað og rekstrarleigu á bifreiðum.

Í töflunni hér að neðan má sjá að kostnaður á barn (m.t.t. skörunar) í skammtímadvölum hefur haldist nánast óbreyttur þrátt fyrir hækkun launa og leiguverðs.

	2022	2023	2024	2025
Kostnaður	1.228.889.697	1.356.115.922	1.371.178.164	1.467.958.322
Fjöldi barna	115	107	108	118
Kostnaður á barn	10.685.997	12.673.981	12.696.094	12.440.325

Í töflunni hér að neðan má sjá heildarfjölda barna í skammtímadvölum þar sem eru þjónustunotendur, sem eru 18 ára eða eldri. Eins og sjá má, þá eru 30 af 69 þjónustunotendum eldri en 18 ára eða 43,5%. Þessir þjónustunotendur eru að nýta um 48% sólarhringa og er áætlaður kostnaður vegna þessa m.v. raunkostnað fyrstu sex mánuði ársins, 480,6 milljónir króna á árinu 2026, eða um 48% af heildarkostnaði neðangreindra skammtímadvala. Tekið skal fram að skammtímadvöl að Álfalandi er einungis fyrir börn að 12 ára aldri og því ekki tekin með í þessum útreikningum.

Reykjavík

	Heildar -fjöldi barna	Börn 18 ára og eldri	% hlutfall barna 18 ára og eldri	Heildar -fjöldi sólar- hringa	Fjöldi sólar- hringa 18 ára og eldri	%hlutfall sólar- hringa 18 ára og eldri	Áætlaður heildar- kostnaður m.v. (raun jan-júní 2026*2)	Áætlaður heildar- kostnaður vegna 18 ára og eldri 2026
Árland	9	3	33,33%	112	42	37,5%	317.260.882	118.972.831
Eikjuvogur	25	11	44,00%	140	61	43,6%	174.635.492	76.091.178
Holtavegur	11	7	63,64%	106	80	75,5%	248.730.878	187.721.417
Hólaberg	24	9	37,50%	126	49	38,9%	251.474.352	97.795.581
SAMTALS:	69	30		484	232		992.101.603	480.581.008

~~Velferðarráð óskaði eftir tillögum að hagræðingaraðgerðum.~~ Ekki er mikið svigrúm til hagræðingar í þjónustuúrræði skammtímadvala, þar sem það hefur verið vanfjármagnað síðustu ár þegar tekið er tillit til stuðningsþarfa þeirra barna sem eru í þörf fyrir þjónustuna og hlutfalls fagmenntaðs starfsfólks.

Á síðustu vikum og mánuðum hefur þó verið unnið að samræmingu og greiningu á vaktaplönum skammtímadvala og heimila fyrir börn. Tilgangur þess er að veita forstöðumönnum stuðning og ráðgjöf varðandi gerð vaktaplana með það að markmiði að auka yfirsýn og hagkvæmni í rekstrinum, þar sem launakostnaður er tæplega 90% af heildarkostnaði skammtímadvala. Með þessu móti hefur verið hægt að forgangsraða og hagræða með því að nýta mannauð starfseininganna sem best. Lagt er til að haldið verði áfram á þessari leið til að ná fram hagræðingu í rekstri.

Einnig er lagt til að farið verði í sumarlokanir í öllum skammtímadvölum, en hingað til hefur verið opið í Álfalandi og Árlandi. Þó er lagt til að sumarlokun í Árlandi sé einungis tvær vikur vegna þjónustuþarfa hópsins sem þar dvelur. Lagt er til að innheimt verði fæðisgjald af þjónustunotendum sem eru 18 ára og eldri og að sá kostnaður verði færður yfir á þjónustu fullorðinna.

Mikil eftirspurn er eftir þjónustu skammtímadvala og því er mikilvægt að gera þjónustukeðjuna skilvirkari þannig að unnt sé að veita þeim börnum þjónustu sem bíða. Í dag er tæplega helmingur þjónustuframboðsins nýtt af einstaklingum 18 ára og eldri. Því fer stór hluti fjármagns sem ætlað er fötluðum börnum í að þjónusta fullorðið fatlað fólk.